

**การบริหารระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียนของโรงเรียนในสังกัด
สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา กรุงเทพมหานคร เขต 1 กลุ่ม 3
The Administration of Student Support System under the Secondary
Educational Service Area Office Bangkok 1 Group 3**

ธิตี ศรีโต¹ อารมณ จินดาพันธ์²
สมใจ เดชบำรุง³

Received : October 19, 2023

Revised : November 2, 2023

Accepted : November 19, 2023

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้ มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาและหาแนวทางการบริหารระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียนของโรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษากรุงเทพมหานคร เขต 1 กลุ่ม 3 ประชากรที่ใช้คือ ครูโรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษากรุงเทพมหานคร เขต 1 กลุ่ม 3 กลุ่มตัวอย่างครูโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษากรุงเทพมหานคร เขต 1 กลุ่ม 3 จำนวน 86 คนเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยเป็นแบบสอบถามและแบบสัมภาษณ์แบบมีโครงสร้างโดยสัมภาษณ์ผู้เชี่ยวชาญ

ผลการวิจัยพบว่า 1) การบริหารระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียนของโรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษากรุงเทพมหานคร เขต 1 กลุ่ม 3 โดยภาพรวมอยู่ในระดับมากที่สุด เมื่อพิจารณาเป็นรายด้านพบว่า ด้านที่อยู่ในระดับสูงสุด คือ การรู้จักนักเรียนเป็นรายบุคคล รองลงมาคือ ด้านการคัดกรองนักเรียน ด้านการป้องกันและแก้ไขปัญหาการเรียน ด้านการส่งเสริมและพัฒนานักเรียน และด้านที่ต่ำสุดคือ ด้านการส่งต่อ 2) แนวทางการพัฒนาการบริหารระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียนของโรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษากรุงเทพมหานคร เขต 1 กลุ่ม 3 พบว่ามีพหุแนวทางการบริหารระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียน ผู้วิจัยจึงนำมาสังเคราะห์เป็นโครงการเพื่อพัฒนาแนวทางทางการบริหารระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียนของโรงเรียนได้ดังนี้ (1) โครงการอบรมเชิงปฏิบัติการ เรื่อง การใช้เครื่องมือและแนวปฏิบัติในการเก็บข้อมูลเพื่อรู้จักนักเรียนเป็นรายบุคคล (2) โครงการติดตามดูแลช่วยเหลือนักเรียน (3) โครงการจิตวิทยาเพื่อห้องเรียน (4) โครงการห้องครูห้องเพื่อนที่ปรึกษา

คำสำคัญ : การบริหารระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียน, แนวทางการพัฒนาการบริหารระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียน, สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา

¹ นักศึกษาปริญญาศึกษาศาสตรบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา คณะศิลปศาสตร์และวิทยาศาสตร์ มหาวิทยาลัยเอเชียอาคเนย์

² อาจารย์ที่ปรึกษา อาจารย์ ดร. สาขาวิชาการบริหารการศึกษา คณะศิลปศาสตร์และวิทยาศาสตร์ มหาวิทยาลัยเอเชียอาคเนย์

³ อาจารย์ ดร. สาขาวิชาการบริหารการศึกษา คณะศิลปศาสตร์และวิทยาศาสตร์ มหาวิทยาลัยเอเชียอาคเนย์

Abstract

The objectives of this research were to study and propose the guidelines of the student care of school in The Secondary Educational Service Area Office Bangkok 1 Group 3. The populations used was teachers in The Secondary Educational Service Area Office Bangkok 1 Group 3. The sample of this research was 86 teachers in The Secondary Educational Service Area Office Bangkok 1 Group 3. The research instrument were questionnaire and structured interview form by interview with experts.

The research results are summarized as follows 1) The administration of the student care and support system of The Secondary Educational Service Area Office Bangkok 1 Group 3 was at a most level, considering each side found that the highest level aspect is knowing each student as an individual. Respectively. Screening student aspect, Prevention and problem-solving aspect and Encouragement and development aspect. And the lowest level Sending student aspect. 2) The guidelines to develop the implementation of student care and support system in The Secondary Educational Service Area Office Bangkok 1 Group 3 found that multiple the guidelines. The researcher synthesized into a project to develop the guidelines to develop the implementation of student care and support system as follows (1) Practical training program used instrument and practice data record for knowing the students individually (2) Follow up of student care program (3) Psychology for the classroom program (4) Teacher and friends adviser room program.

Keywords : The administration of the student care, The guidelines to develop the implementation of student care and support system, The Educational Service Area Office

บทนำ

การพัฒนานักเรียนให้เป็นบุคคลที่มีคุณภาพทั้งด้านร่างกาย จิตใจ สติปัญญา ความสามารถ มีคุณธรรม จริยธรรม และมีวิถีชีวิตที่เป็นสุขตามที่สังคมมุ่งหวัง โดยผ่านกระบวนการทางการศึกษานั้น นอกจากจะดำเนินการด้วยการส่งเสริมสนับสนุนนักเรียนแล้ว การป้องกันและการช่วยเหลือแก้ปัญหาต่าง ๆ ที่เกิดกับนักเรียนก็เป็นสิ่งสำคัญ เนื่องจากสภาพสังคมที่เปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็วในทุกมิติ ทั้งด้านการสื่อสาร เทคโนโลยี ปัญหาเศรษฐกิจ ปัญหาการระบาดของสารเสพติด ปัญหาครอบครัว ปัญหาการแข่งขันทุกรูปแบบ ก่อให้เกิดความทุกข์ ความวิตกกังวล ความเครียด ซึ่งล้วนแต่เป็นผลเสียต่อสุขภาพจิตและสุขภาพกายของทุกคน จนนำไปสู่การเกิดปัญหาและสภาวะวิกฤติทางสังคม ดังนั้น ในการพัฒนาคุณภาพชีวิตของนักเรียน ให้มีความสมบูรณ์พร้อมอย่างเป็นองค์รวมทั้งด้านร่างกาย สติปัญญา ความรู้ความสามารถ คุณธรรมจริยธรรม ตลอดจนให้มีทักษะในการดำรงชีวิต จึงจำเป็นที่ทุกโรงเรียน ในฐานะหน่วยงานที่ต้องรับผิดชอบในการสร้างเสริมคุณภาพชีวิตผู้เรียน และแก้วิกฤติสังคม จึงควรนำระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียนมาประยุกต์ใช้และพัฒนาให้เหมาะสมกับบริบทของแต่ละโรงเรียนเพื่อให้เกิดการประโยชน์แก่นักเรียนมากที่สุด (สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสระแก้ว เขต 2, 2563)

ระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียนนั้นเป็นกระบวนการหนึ่งในการบริหารจัดการศึกษาของสถานศึกษาที่จะดำเนินงานดูแลช่วยเหลือนักเรียนที่มีขั้นตอนวิธีการและเครื่องมือการทำงานที่ชัดเจน มีครูประจำชั้นหรือครูที่ปรึกษาเป็นบุคลากรหลักในการดำเนินงานดังกล่าว โดยการมีส่วนร่วมของบุคลากรและเครือข่าย ที่เกี่ยวข้องทั้งภายในและภายนอกสถานศึกษา สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน จึงกำหนดนโยบายสำคัญ ให้สถานศึกษาในสังกัดทุกแห่งจัดให้มีระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียน และดำเนินการอย่างจริงจังต่อเนื่อง เพื่อให้เกิดความยั่งยืน ซึ่งนักเรียนทุกคนจะต้องได้รับการดูแลช่วยเหลือ พิทักษ์ ปกป้อง ค้ำครองอย่างรอบด้าน (สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 12, 2563, น. 1) การดำเนินงานระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียน จึงมีความจำเป็นที่โรงเรียนต้องนำไปปฏิบัติให้เกิดผลกับนักเรียนอย่างต่อเนื่องและยั่งยืน โรงเรียนในฐานะที่เป็นหน่วยงานที่รับผิดชอบในการส่งเสริมคุณภาพชีวิตนักเรียนและแก้วิกฤติสังคม จึงต้องนำกระบวนการจัดการระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียนไปประยุกต์ใช้ให้เหมาะสมกับบริบทของโรงเรียน โดยมุ่งหวังให้บุคลากรที่เกี่ยวข้องร่วมมือกันดำเนินงาน สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน ได้กำหนดให้สถานศึกษาในสังกัดทุกแห่งดำเนินงานระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียนอย่างมีประสิทธิภาพ เพื่อให้ให้นักเรียนทุกคนได้รับการดูแลช่วยเหลืออย่างทั่วถึง โดยมีภาคีเครือข่าย คือ ผู้ปกครอง ชุมชน หน่วยงานและองค์กรที่เกี่ยวข้องเข้ามามีส่วนร่วม เพื่อให้การดูแลช่วยเหลือ พิทักษ์ปกป้อง ค้ำครองอย่างรอบด้านด้วยกระบวนการที่ถูกต้อง เหมาะสมและทันต่อสถานการณ์ปัจจุบัน ตลอดจนให้นักเรียนทุกคนได้รับการพัฒนาในทุกมิติเพื่อให้เป็นคนดีมีความสุขและปลอดภัยในสภาพสังคมและความเป็นไปของสถานการณ์โลก (สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานครราชสีมา เขต 4, 2564, น.2)

จากแนวคิดดังกล่าวจะเห็นได้ว่า ระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียนนั้นมีความสำคัญที่ช่วยในการบริหารจัดการศึกษาของสถานศึกษาให้เป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพ มีขั้นตอนวิธีการและเครื่องมือการทำงานที่ชัดเจน ผู้วิจัยจึงมีความสนใจที่จะศึกษา เรื่องการบริหารระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียนของโรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษากรุงเทพมหานครเขต 1 กลุ่ม 3 เพื่อศึกษาการดำเนินงานและแนวทางการพัฒนาการบริหารระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียนของโรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษากรุงเทพมหานครเขต 1 กลุ่ม 3 ทั้งนี้เพื่อให้เกิดประโยชน์สูงสุดตามที่สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐานได้กำหนดไว้

วัตถุประสงค์

1. เพื่อศึกษาการดำเนินงานการบริหารระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียนของโรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษากรุงเทพมหานคร เขต 1 กลุ่ม 3
2. เพื่อศึกษาแนวทางการพัฒนาการดำเนินงานการบริหารระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียนของโรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษากรุงเทพมหานคร เขต 1 กลุ่ม 3

สมมติฐานของการวิจัย

1. คุณภาพการดำเนินงานการบริหารระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียนของโรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษากรุงเทพมหานคร เขต 1 กลุ่ม 3 อยู่ในระดับมาก
2. แนวทางการพัฒนาการดำเนินการดำเนินงานการบริหารระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียนของโรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษากรุงเทพมหานคร เขต 1 กลุ่ม 3 มีพหุแนวทาง

วิธีการวิจัย

1. ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

ประชากรที่ใช้ในการศึกษาครั้งนี้เป็นครูผู้สอนในโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษากรุงเทพมหานคร เขต 1 กลุ่ม 3 จำนวน 11 โรงเรียน โดยมีจำนวนประชากรทั้งสิ้นจำนวน 627 คน ใช้วิธีการกำหนดขนาดประชากร โดยคำนวณจากสูตรของทาโร ยามาเน่ (กลุ่มตัวอย่างใช้ $+ -10$) (Yamane, 1976) ได้จำนวน 86 คนและใช้วิธีสุ่มตัวอย่างแบบแบ่งชั้น (stratified random sampling) ในขั้นตอนการสุ่มตัวอย่างอย่างง่ายในการสุ่มตัวอย่างแต่ละบุคคล

2. ตัวแปรที่ศึกษา

ตัวแปรพื้นฐาน ได้แก่ เพศ อายุ วุฒิการศึกษา ประสบการณ์การทำงาน

ตัวแปรที่ศึกษา ได้แก่ องค์ประกอบของกระบวนการและขั้นตอนของระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียน ได้แก่ 1) การรู้จักนักเรียนเป็นรายบุคคล 2) การคัดกรองนักเรียน 3) การส่งเสริมและพัฒนานักเรียน 4) การป้องกันและแก้ไขปัญหาของนักเรียน 5) การส่งต่อ

3. เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยในเรื่องการบริหารระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียนของโรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษากรุงเทพมหานคร เขต 1 กลุ่ม 3 เป็นแบบสอบถามจำนวน 2 ฉบับประกอบด้วย

เครื่องมือฉบับที่ 1 แบบสอบถามความคิดเห็นของการบริหารระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียนของโรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษากรุงเทพมหานคร เขต 1 กลุ่ม 3 แบ่งออกเป็น 2 ตอน มีรายละเอียด ดังนี้

ตอนที่ 1 เป็นแบบสอบถามสถานภาพส่วนตัวของผู้ตอบแบบสอบถาม ได้แก่ เพศ อายุ ระดับการศึกษา ประสบการณ์ในการปฏิบัติงาน ซึ่งออกแบบในลักษณะแบบตรวจสอบรายการ (check list)

ตอนที่ 2 เป็นแบบสอบถามเกี่ยวกับ กระบวนการและขั้นตอนของระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียน มีองค์ประกอบที่สำคัญอยู่ 5 ขั้นตอน ได้แก่ 1. การรู้จักนักเรียนเป็นรายบุคคล 2. การคัดกรองนักเรียน 3. การส่งเสริมและพัฒนานักเรียน 4. การป้องกันและแก้ไขปัญหาของนักเรียน 5. การส่งต่อ

เครื่องมือฉบับที่ 2 เป็นแบบสัมภาษณ์แบบมีโครงสร้าง โดยนำข้อคำถามวิจัยแต่ละด้านที่มีค่าเฉลี่ยต่ำที่สุดของแบบสอบถามตอนที่ 1 หลังจากหาค่าเฉลี่ยแล้วมาเป็นประเด็นสัมภาษณ์ผู้ทรงคุณวุฒิเกี่ยวกับแนวทางการพัฒนา เรื่อง การบริหารระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียนของโรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษากรุงเทพมหานคร เขต 1 กลุ่ม 3 ตามกระบวนการและขั้นตอนระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียน

4. การสร้างและพัฒนาเครื่องมือ

4.1 แบบสอบถาม

ผู้วิจัยได้ดำเนินการสร้างเครื่องมือเป็นแบบสอบถามโดยแบ่งเป็นขั้นตอนดังนี้

ผู้วิจัยได้ศึกษาหลักการ แนวคิดทฤษฎี วรรณกรรมและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องแล้วนำผลการศึกษามาสร้างเป็นเครื่องมือตามกรอบแนวคิดของการวิจัย สร้างแบบสอบถามตามขอบเขตของเนื้อหาแล้วนำไปให้ผู้เชี่ยวชาญ 3 ท่าน ตรวจสอบความตรงของเนื้อหา (content validity) และนำมาหาค่าความสอดคล้องโดยใช้เทคนิค IOC (Index of Item Objective Congruence) ได้ค่า IOC ตั้งแต่ 0.67 – 1.00 จากนั้นนำแบบสอบถามที่ได้มาปรับปรุงแก้ไขตามข้อเสนอแนะของผู้เชี่ยวชาญ นำแบบสอบถามที่ได้รับกลับมาตรวจสอบความถูกต้อง และให้มีลักษณะแบบสอบถามชนิดมาตราจัดอันดับหรือการจัดอันดับคุณภาพ ตามแบบประเมินของลิเคิร์ต (Likert) เป็นมาตราส่วนประมาณค่า (Rating scale) วัดค่าระดับคะแนน โดยเรียงจากค่ามากที่สุดไปหาค่าน้อยที่สุดคือ 5, 4, 3, 2, 1 (วินัส อยู่แยม, 2560, น.42) แล้วไปทดลองใช้ (try out) กับกลุ่มที่มีคุณลักษณะคล้ายกับกลุ่มตัวอย่างแต่ไม่ใช่กลุ่มตัวอย่าง จำนวน 30 คน และนำแบบสอบถามที่ได้คืนมาคำนวณหาค่าความเชื่อมั่น (reliability) ตามวิธีของครอนบาค (Cronbach) โดยใช้ค่าสัมประสิทธิ์แอลฟา (α – coefficient) (อมรพรรณ อินทร์ตะสับ, 2557, น. 43) ได้ค่าความเชื่อมั่น 0.89 และจัดทำชุดแบบสอบถามฉบับจริงใช้กับกลุ่มตัวอย่าง

4.2 แบบสัมภาษณ์

สร้างแบบสัมภาษณ์โดยการนำผลการวิเคราะห์ข้อมูลเกี่ยวกับการบริหารระบบการดูแลช่วยเหลือ นักเรียน ทั้ง 5 ด้านตามแนวทางคู่มือของสำนักคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน ตามวัตถุประสงค์ ข้อที่ 1 ที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุดในแต่ละด้านมาสร้างเป็นแบบสัมภาษณ์แบบมีโครงสร้างไปสัมภาษณ์ผู้ทรงคุณวุฒิ นำผลการสัมภาษณ์แต่ละประเด็นมาสรุปผลแนวทางการพัฒนาการบริหารระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียนตามวัตถุประสงค์ ข้อที่ 2

5. การเก็บรวบรวมข้อมูล

5.1 ผู้วิจัยขอหนังสือจากคณะศิลปศาสตร์และวิทยาศาสตร์ มหาวิทยาลัยเอเชียอาคเนย์ ถึงผู้บริหารสถานศึกษาในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษากรุงเทพมหานครเขต 1 กลุ่ม 3 เพื่อขอความอนุเคราะห์ในการเก็บรวบรวมข้อมูล

5.2 ผู้วิจัยส่งแบบสอบถามไปยังโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา กรุงเทพมหานคร เขต 1 กลุ่ม 3 ผ่านระบบจัดส่งหนังสืออิเล็กทรอนิกส์

5.3 ผู้วิจัยได้รับแบบสอบถามตอบกลับและตรวจสอบความถูกต้องครบถ้วนของแบบสอบถามพบว่า แบบสอบถามตอบกลับถูกต้องครบถ้วนสมบูรณ์ จำนวน 86 ฉบับ คิดเป็นร้อยละ 100 โดยผู้วิจัยเก็บรวบรวมแบบสอบถามผ่านกูเกิลฟอร์ม (Google Form) จำนวน 86 ฉบับ

5.4 เก็บข้อมูลสัมภาษณ์ โดยการนำผลการวิเคราะห์ข้อมูลตามวัตถุประสงค์ข้อที่ 1 ที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุดในแต่ละด้านมาสร้างเป็นแบบสัมภาษณ์แบบมีโครงสร้างที่ผู้วิจัยสร้างขึ้นไปสัมภาษณ์ผู้ทรงคุณวุฒิ จำนวน 3 ท่าน

6. การวิเคราะห์ข้อมูล

การวิเคราะห์ข้อมูลในการวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยดำเนินการวิเคราะห์ข้อมูลเกี่ยวกับการบริหารระบบการดูแลช่วยเหลือของโรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษากรุงเทพมหานครเขต 1 กลุ่ม 3

ตารางที่ 1 แสดงการวิเคราะห์ข้อมูลเกี่ยวกับการบริหารระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียนของโรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษากรุงเทพมหานคร เขต 1 กลุ่ม 3 โดยภาพรวม

(n=86)

การบริหารระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียนของโรงเรียน ในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษากรุงเทพมหานคร เขต 1 กลุ่ม 3	$\bar{X}$	S.D.	ระดับ	ลำดับที่
1. การรู้จักนักเรียนเป็นรายบุคคล	4.80	0.35	มากที่สุด	1
2. การคัดกรองนักเรียน	4.79	0.35	มากที่สุด	2
3. การส่งเสริมและพัฒนาการเรียน	4.52	0.23	มากที่สุด	4
4. การป้องกันและแก้ไขปัญหานักเรียน	4.74	0.37	มากที่สุด	3
5. การส่งต่อ	4.49	0.48	มากที่สุด	5
รวม	4.67	0.20	มากที่สุด	

จากตารางที่ 1 พบว่าการบริหารระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียนของโรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษากรุงเทพมหานคร เขต 1 กลุ่ม 3 โดยรวมและรายด้านอยู่ในระดับมากที่สุด ($\bar{X} = 4.67$ S.D. = 0.20) ซึ่งสอดคล้องกับสมมติฐานที่ตั้งไว้ เมื่อพิจารณาเป็นรายด้านพบว่าอยู่ในระดับมากที่สุดทุกด้าน โดยเรียงลำดับค่าเฉลี่ยจากมากไปหาน้อย คือ ด้านการรู้จักนักเรียนเป็นรายบุคคล ($\bar{X} = 4.80$ S.D. = 0.35) ด้านการคัดกรองนักเรียน ($\bar{X} = 4.79$ S.D. = 0.35) ด้านการป้องกันและแก้ไขปัญหานักเรียน ($\bar{X} = 4.74$ S.D. = 0.37) ด้านการส่งเสริมและพัฒนาการเรียน ($\bar{X} = 4.52$ S.D. = 0.23) ส่วนข้อที่มีค่าเฉลี่ยเป็นลำดับสุดท้าย คือ ด้านการส่งต่อ ($\bar{X} = 4.49$ S.D. = 0.48) ตามลำดับ

ตารางที่ 2 ตารางสรุปประเด็นสัมภาษณ์ผู้ทรงคุณวุฒิ 3 คน ที่มีความคิดเห็นเหมือนกันเกี่ยวกับแนวทางการบริหารระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียนของโรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษากรุงเทพมหานครเขต 1 กลุ่ม 3

ประเด็นสัมภาษณ์จากผู้ทรงคุณวุฒิเกี่ยวกับแนวทางการบริหาร ระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียนของโรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา กรุงเทพมหานคร เขต 1 กลุ่ม 3	ค่าคะแนน
1. มีเครื่องมือที่ใช้ในการเก็บข้อมูลเชิงประจักษ์ที่ใช้ในโรงเรียน	3
2. มีแนวปฏิบัติเป็นเอกสารคู่มือครูในการเก็บข้อมูลขึ้นใช้ในโรงเรียน	3
3. มีวิธีการที่เหมาะสมในการดูแลช่วยเหลือนักเรียนที่มีความต้องการจำเป็น	3
4. โรงเรียนมีการจัดกิจกรรมการเยี่ยม บ้านเป็นประจำทุกปีการศึกษา	3
5. ครูที่ปรึกษามีการสร้างสัมพันธ์ภาพที่ดีระหว่างครูและนักเรียน	3
6. ครูที่ปรึกษาให้เกียรติและยอมรับนักเรียนที่มาขอคำปรึกษาอย่างไม่มีเงื่อนไข	3
7. มีการสอบถามข้อมูลเบื้องต้นของนักเรียน โดยไม่ถามข้อมูลที่ละเอียดอ่อนหรือเจาะจงเกินไป	3
8. ครูที่ปรึกษาประสานงานกับครูแนะแนว เพื่อให้ทราบข้อมูลนักเรียนล่วงหน้า	3
9. สรุปข้อมูลส่วนตัวของนักเรียนที่เกี่ยวข้องกับการช่วยเหลือส่งต่อไปยังครูแนะแนว	3

ประเด็นสัมภาษณ์จากผู้ทรงคุณวุฒิเกี่ยวกับแนวทางการบริหาร ระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียนของโรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา กรุงเทพมหานคร เขต 1 กลุ่ม 3	ค่าคะแนน
10. ครูที่ปรึกษาชี้แจงให้นักเรียนเข้าใจถึงการส่งต่อโดยใช้คำพูดที่สร้างสรรค์ ไม่ทำให้นักเรียนเกิด ความเครียด	3
11. มีการจัดอบรมการใช้เครื่องมือที่ใช้ในการจัดเก็บข้อมูลเชิงประจักษ์	2
12. สร้างนวัตกรรมในการดูแลช่วยเหลือนักเรียนที่ตรงกับความต้องการของนักเรียน	2
13. โรงเรียนมีการจัดกิจกรรมการเยี่ยมบ้านนักเรียนทุกคนอย่างทั่วถึง	2

จากตารางที่ 2 พบว่าค่าคะแนนประเด็นสัมภาษณ์จากผู้เชี่ยวชาญเกี่ยวกับแนวทางการพัฒนาการบริหารระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียนของโรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษากรุงเทพมหานคร เขต 1 กลุ่ม 3 ที่คิดเห็นตรงกัน 3 คน มีดังนี้ 1) ด้านการรู้จักนักเรียนเป็นรายบุคคล มีเครื่องมือที่ใช้ในการเก็บข้อมูลเชิงประจักษ์ที่ใช้ในโรงเรียน มีแนวปฏิบัติเป็นเอกสารคู่มือครูในการเก็บข้อมูลขึ้นใช้ในโรงเรียน 2) ด้านการคัดกรองนักเรียน มีวิธีการที่เหมาะสมในการดูแลช่วยเหลือนักเรียนที่มีความต้องการจำเป็น 3) ด้านการส่งเสริมและพัฒนานักเรียน โรงเรียนมีการจัดกิจกรรมการเยี่ยมบ้านเป็นประจำทุกปีการศึกษา 4) ด้านการป้องกันและแก้ไขปัญหา นักเรียน ครูที่ปรึกษามีการสร้างสัมพันธภาพที่ดีระหว่างครูและนักเรียน ครูที่ปรึกษาให้เกียรติและยอมรับนักเรียนที่มาขอคำปรึกษาอย่างไม่มีเงื่อนไข มีการสอบถามข้อมูลเบื้องต้นของนักเรียนโดยไม่ถามข้อมูลที่ละเอียดอ่อนหรือเจาะจงเกินไป 5) ด้านการส่งต่อ ครูที่ปรึกษาประสานงานกับครูแนะแนวเพื่อให้ทราบข้อมูลนักเรียนล่วงหน้า สรุปข้อมูลส่วนตัวของนักเรียนที่เกี่ยวข้องกับการช่วยเหลือส่งต่อไปยังครูแนะแนว ครูที่ปรึกษาชี้แจงให้นักเรียนเข้าใจถึงการส่งต่อโดยใช้คำพูดที่สร้างสรรค์ไม่ทำให้นักเรียนเกิดความเครียด

สรุปผลการวิจัย

จากการวิจัยเรื่อง การบริหารระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียนของโรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษากรุงเทพมหานครเขต 1 กลุ่ม 3 สามารถสรุปผลการวิจัยได้ดังนี้

1. การบริหารระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียนของโรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษากรุงเทพมหานครเขต 1 กลุ่ม 3 โดยรวมค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมากที่สุด เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่าด้านที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุดคือ ด้านที่ 1 การรู้จักนักเรียนเป็นรายบุคคล รองลงมาคือ ด้านที่ 2 ด้านการคัดกรองนักเรียน ด้านที่ 4 ด้านการป้องกันและแก้ไขปัญหา นักเรียน ด้านที่ 3 ด้านการส่งเสริมและพัฒนานักเรียน และด้านที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุดคือ ด้านที่ 5 ด้านการส่งต่อ

2. แนวทางการบริหารระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียนของโรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษากรุงเทพมหานครเขต 1 กลุ่ม 3 จากประเด็นสัมภาษณ์ผู้ทรงคุณวุฒิได้นำประเด็นที่ผู้ทรงคุณวุฒิมีความเห็นตรงกันทั้ง 3 ท่าน มาสังเคราะห์เป็นโครงการดังนี้

1) แนวทางพัฒนา ข้อที่ 1. มีเครื่องมือที่ใช้ในการเก็บข้อมูลเชิงประจักษ์ที่ใช้ในโรงเรียน และข้อที่ 2. มีแนวปฏิบัติเป็นเอกสารคู่มือครูในการเก็บข้อมูลขึ้นใช้ในโรงเรียน ผู้วิจัยได้นำแนวทางพัฒนามาสังเคราะห์เป็นโครงการได้คือ โครงการอบรมเชิงปฏิบัติการ เรื่อง การใช้เครื่องมือและแนวปฏิบัติในการเก็บข้อมูลเพื่อรู้จักนักเรียนเป็นรายบุคคล

2) แนวทางพัฒนา ข้อที่ 3. มีวิธีการที่เหมาะสมในการดูแลช่วยเหลือนักเรียนที่มีความต้องการจำเป็น และข้อที่ 4.โรงเรียนมีการจัดกิจกรรมการเยี่ยมบ้านเป็นประจำทุกปีการศึกษา ผู้วิจัยได้นำแนวทางพัฒนามาสังเคราะห์เป็นโครงการได้คือ โครงการติดตามดูแลช่วยเหลือนักเรียน

3) แนวทางพัฒนา ข้อที่ 5. ครูที่ปรึกษามีการสร้างสัมพันธ์ภาพที่ดีระหว่างครูและนักเรียน ข้อที่ 6. ครูที่ปรึกษาให้เกียรติและยอมรับนักเรียนที่มาขอคำปรึกษาอย่างไม่มีเงื่อนไข และข้อที่ 7. มีการสอบถามข้อมูลเบื้องต้นของนักเรียน โดยไม่ถามข้อมูลที่ละเอียดอ่อนหรือเจาะจงเกินไป ผู้วิจัยได้นำแนวทางการพัฒนามาสังเคราะห์เป็นโครงการได้คือ โครงการจิตวิทยาเพื่อห้องเรียน

4) แนวทางพัฒนา ข้อที่ 8. ครูที่ปรึกษาประสานงานกับครูแนะแนว เพื่อให้ทราบข้อมูลนักเรียนล่วงหน้า ข้อที่ 9. สรุปข้อมูลส่วนตัวของนักเรียนที่เกี่ยวข้องกับการช่วยเหลือส่งต่อไปยังครูแนะแนว และข้อที่ 10. ครูที่ปรึกษาชี้แจงให้นักเรียนเข้าใจถึงการส่งต่อโดยใช้คำพูดที่สร้างสรรค์ไม่ทำให้นักเรียนเกิดความเครียด ผู้วิจัยได้นำแนวทางการพัฒนามาสังเคราะห์เป็นโครงการได้คือ โครงการห้องครูห้องเพื่อนที่ปรึกษา

อภิปรายผลการวิจัย

1. การบริหารระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียนของโรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา มัธยมศึกษากรุงเทพมหานครเขต 1 กลุ่ม 3 โดยภาพรวมและรายด้านอยู่ในระดับมากที่สุด ซึ่งเป็นไปตามสมมติฐานที่ตั้งไว้ว่าอยู่ในระดับมากที่สุด ทั้งนี้ เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า อยู่ในระดับมากที่สุดทุกด้านอาจเป็นเพราะสถานศึกษาได้ปฏิบัติตามแนวทางการดำเนินงานช่วยเหลือนักเรียนของสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา กรุงเทพมหานครเขต 1 ที่มุ่งเน้นนักเรียนเป็นสำคัญในทุกๆด้าน อีกทั้งยังเข้ามาดูแล ส่งเสริมสถานศึกษาที่อยู่ภายใต้การดูแลของตน ในการปฏิบัติตามแนวทางการดูแลช่วยเหลือนักเรียนเพื่อให้ระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียนนั้นสามารถนำไปใช้ได้จริงในสถานศึกษา และเกิดประโยชน์กับ ตัวนักเรียน ผู้ปกครอง ครู และโรงเรียนอย่างแท้จริง และสถานศึกษา มีความสำคัญอย่างยิ่งที่จะเป็นตัวแปร ในการดำเนินงานระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียนให้สามารถดำเนินไปได้ เพื่อให้เกิดประโยชน์สูงสุด โดยสถานศึกษาสามารถออกแบบกิจกรรมได้เอง เพื่อให้ตอบสนองกับสภาพความเป็นจริงและความต้องการของนักเรียนในแต่ละโรงเรียนโดยอิงตามหลักการ ตามที่สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน ได้กำหนดไว้ เพื่อให้ระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียนนั้นมีประสิทธิภาพ เป็นระบบต่อเนื่องและทั่วถึงและสามารถดูแลและแก้ไขปัญหาของนักเรียนได้อย่างถูกต้อง สอดคล้องกับงานวิจัยของ รุ่งรัตน์ ทองมาลา (2557, น.73) ศึกษาวิจัยเรื่อง การดำเนินงานระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียนตามทัศนะของผู้บริหารและครูในโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา สรรบุรี พบว่า การดำเนินงานระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียนตามทัศนะของผู้บริหารและครูในโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา สรรบุรี ในภาพรวมอยู่ในระดับมาก และสอดคล้องกับงานวิจัยของ กิตติศักดิ์ ศิวินา และ จินณวัตร ปะโคทั้ง และ พงษ์ธร สิงห์พันธ์ (2558, น.116) ศึกษาวิจัยเรื่อง รูปแบบการบริหารระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียนในสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน พบว่า สภาพการดำเนินงานระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียนในสถานศึกษาขั้นพื้นฐานโดยภาพรวมมีการปฏิบัติอยู่ในระดับมาก

2. แนวทางการพัฒนาการพัฒนาการดำเนินงานการบริหารระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียนของโรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษากรุงเทพมหานครเขต 1 กลุ่ม 3 มีแนวทางในการพัฒนาแบบพหุแนวทางซึ่งสอดคล้องกับสมมติฐานการวิจัยที่ตั้งไว้ ดังนี้ มีเครื่องมือที่ใช้ในการเก็บข้อมูลเชิงประจักษ์ที่ใช้ในโรงเรียน มีแนวปฏิบัติเป็นเอกสารคู่มือครูในการเก็บข้อมูลขึ้นใช้ในโรงเรียน มีวิธีการที่เหมาะสมในการดูแลช่วยเหลือนักเรียนที่มีความต้องการจำเป็น โรงเรียนมีการจัดกิจกรรมการเยี่ยมบ้านเป็นประจำทุกปีการศึกษา ครูที่ปรึกษามีการสร้างสัมพันธ์ภาพที่ดีระหว่างครูและนักเรียน ครูที่ปรึกษา ให้เกียรติและยอมรับนักเรียนที่มาขอคำปรึกษาอย่างไม่มีเงื่อนไข มีการสอบถามข้อมูลเบื้องต้นของนักเรียน โดยไม่ถามข้อมูลที่ละเอียดอ่อนหรือเจาะจงเกินไป ครูที่ปรึกษาประสานงานกับครูแนะแนว เพื่อให้ทราบข้อมูลนักเรียนล่วงหน้า สรุปข้อมูลส่วนตัวของนักเรียนที่เกี่ยวข้องกับการช่วยเหลือส่งต่อไปยังครูแนะแนว ครูที่ปรึกษาชี้แจงให้นักเรียนเข้าใจถึงการส่งต่อโดยใช้คำพูดที่สร้างสรรค์ไม่ทำให้นักเรียนเกิดความเครียด มีการจัดอบรมการใช้เครื่องมือที่ใช้ในการจัดเก็บข้อมูลเชิงประจักษ์ สร้างนวัตกรรมในการดูแลช่วยเหลือนักเรียนที่ตรงกับความต้องการของนักเรียน โรงเรียนมีการจัดกิจกรรมการเยี่ยมบ้านนักเรียนทุกคน

อย่างทั่วถึง และผู้วิจัยได้นำประเด็นที่ผู้ทรงคุณวุฒิที่มีความเห็นตรงกันทั้ง 3 ท่าน จำนวน 10 ข้อ มาสังเคราะห์เป็นโครงการได้ 4 โครงการในการพัฒนาการบริหารระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียนในองค์กรได้ ดังนี้ 1) โครงการอบรมเชิงปฏิบัติการ เรื่อง การใช้เครื่องมือและแนวปฏิบัติในการเก็บข้อมูลเพื่อรู้จักนักเรียนเป็นรายบุคคล 2) โครงการติดตามดูแลช่วยเหลือนักเรียน 3) โครงการจิตวิทยาเพื่อห้องเรียน และ 4) โครงการห้องครูห้องเพื่อนที่ปรึกษา

ข้อเสนอแนะ

1. ข้อเสนอแนะจากผลการวิจัย

จากแนวทางการพัฒนาที่ผู้ทรงคุณวุฒิมีความเห็นเหมือนกัน ผู้วิจัยได้สรุปเป็นข้อเสนอแนะ ดังนี้

1.1 ควรมีการจัดการอบรมในการใช้เครื่องมือในการจัดเก็บข้อมูลเกี่ยวกับระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียนของครู จัดสร้างคู่มือหรือเอกสารการใช้งานที่ครูผู้สอนเข้าใจได้ง่ายและนำไปใช้ประโยชน์ได้

1.2 สถานศึกษาควรมีวิธีการหรือนวัตกรรมที่ใช้ในการดูแลช่วยเหลือนักเรียนที่หลากหลาย สามารถปรับใช้กับนักเรียนทุกคนในสถานศึกษาและสามารถช่วยแก้ปัญหาให้กับนักเรียนได้

1.3 ควรมีกิจกรรมหรือเอกสารที่ทำให้ครูได้รู้จักนักเรียนเพิ่มมากขึ้น เช่น การออกเยี่ยมบ้าน การทำแฟ้มประจำห้องเรียน การทำประวัติของนักเรียนในห้องเรียน เป็นต้น เพื่อให้ครูได้รู้จักนักเรียนมากขึ้นและสามารถที่จะช่วยนักเรียนแก้ไขปัญหาต่างๆให้ผ่านไปได้

2. ข้อเสนอแนะในการวิจัยครั้งต่อไป

2.1 ควรศึกษาปัจจัยอื่นๆ ที่ส่งผลต่อการบริหารระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียนของโรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษากรุงเทพมหานครเขต 1 กลุ่ม 3

2.2 ควรศึกษาเปรียบเทียบปัจจัยที่ส่งผลต่อการบริหารระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียนของโรงเรียนในกลุ่มที่ 3 กับกลุ่มอื่นๆ ในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษากรุงเทพมหานครเขต 1

รายการอ้างอิง

- กิตติศักดิ์ ศิวินา และ จิณณวัตร ปะโคทั้ง และ พงษ์ธร สิงห์พันธ์. (2558). รูปแบบการบริหารระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียนในสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน. มหาวิทยาลัยมหาสารคาม.
- รองรัตน์ ทองมาลา. (2557). การดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนตามทัศนะของผู้บริหารและครูในโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสระบุรี. หลักสูตรครุศาสตรมหาบัณฑิต มหาวิทยาลัยราชภัฏเทพสตรี.
- วินัส อยู่แย้ม. (2560). การพัฒนาชุดกิจกรรมการเรียนรู้ โดยวิธีการสอนสตอรี่ไลน์ เรื่องสารและการเปลี่ยนแปลง กลุ่มสาระการเรียนรู้วิทยาศาสตร์ สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2. วิทยาศาสตร์มหาบัณฑิต มหาวิทยาลัยราชภัฏพิบูลสงคราม.
- สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา นครศรีธรรมราช เขต 4. (2564). คู่มือการดำเนินงานระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียน. นครศรีธรรมราช : สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา นครศรีธรรมราช เขต 4.
- สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสระแก้ว เขต 2. (2563). ระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียน ความหมาย ความสำคัญ และคุณค่า. สืบค้นจาก : <https://training.skarea2.go.th/course/chapterview/77.html>.
- สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 12. (2563). คู่มือการดำเนินงานระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียน. นครศรีธรรมราช : สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 12.
- อมรพรรณ อินทร์ตะสับ. (2557). การตัดสินใจซื้อคอนโดมิเนียมที่ส่งผลต่อการสื่อสารการตลาดเชิงบูรณาการและส่วนประสมทางการตลาด. บริหารธุรกิจมหาบัณฑิต มหาวิทยาลัยเนชั่น.
- Yamane, Taro. (1976). *Statistics, An Introductory Analysis*, 2nd Ed., New York: Harper and Row.